

گفتوگو له گهڼ "محهمه د شوکری"

سازدانی: مهروان عهلی

له عه ره بیه وه: شوان نه حمه د

* ئایا (نانی پوت) چاکترین شتیکه نوسی بیئت؟

- بهرهمه نه ده بیه کانی من، به دحالی بون و درو و ده له سه و بیرو بو چونیکه د ژبه یه کی سهیر ده وری داون. هه یه پییان شاگه شکه ده بیئت و هه شه چاوی پییان هه لئایه ت. پیموانیه (نانی پوت) چاکترین شتیکه نوسی بیئت. هه وه له دم نه م کتیبه بکوژم. من زور تیگستی جوانتر و چاکترم له م کتیبه نوسیوه، کتیبه کی ویرانی کردم. نه وه ش بلیم: (من نه مده ویست نه م کتیبه به و شیوه یه بنوسم، وه ک نه وه ی له و ساله پر ئیش و نازارانه ی پیشودا نوسیم).

* بیروکه ی (نانی پوت) چوّن هات و چوّن چوّنی ده ستت به نوسینی کرد؟

- سه ره تای ژیانی نه ده بیم به نوسینی کورته چیروک و هه ندی و تارو لیکو لینه وه ده ست پیکرد که له پوژنامه کانی مه غریب و لویناندا بلاوم کردنه وه. پوژیکیان «بتروین» که کابرایه کی دزه، هات بو ته نجه. پیموابیئت سالانه شه ست هه زار دؤلاری و هه رده گرت و ژیاننامه ی «عه ره بی عه یاشی» بلاو کردبو وه به لام به ناویکی خوازراوه وه. «عه یاشی» سه ربورده ی ژیانی خو ی بو گپرابوو وه، له به ره نه وه ی نه خوینده وار بوو نه یده توانی بنوسیئت. نه م کتیبه سه رکه وتنیکی گه وری به ده ست هیئاو وه رگپدرایه سه ر چه ندین زمان. هاوکات «بتروین» دیوانه شیعی (الحب من اجل حضنة من الشعر) ی بو «محهمه د مرابط» بلاو کرده وه، نه م دیوانه «بوّل

بۆلۆز» وەریگىزپايە سەر زمانى ئىنگلىزى كە ھاۋرپىيەكى گىيانى بەگىيانى «بىروين» ە . پاشان لە ھەولى ئەۋەدابوو نىچىرى سىيەمى دەست كەۋىت و منىش ئەۋ نىچىرە بووم .

* كەۋاتە «بىروين» ھانى دايت، ژياننامەى خۆت لە (نانى پوت) دا بنوسىتەۋە؟
- ئىۋارەيەكيان لە مالى «بۆل بۆلۆز» بووم، چەند چىرۆكىكىمى كىردبوو بە ئىنگلىزى . من تىكىستەكانم بە زمانى ئىسپانى بۆ دەخویندەۋە، چونكە ئەۋ يەك وشەى عەرەبى نەدەزانى . «بىروين» ئەۋ دزە گەرەۋ خويىن مژە، لە نىچىرىكى تازە دەگەرا . لىي پىرسىم : (چى تازە ھەيە لە تەنچە ؟ كەس ھەيە بتوانىت ژياننامەى خۆيم بۆ بگىرپىتەۋە ؟) . «بۆل بۆلۆز» پىي وت : (رەنگە محەمەد شوكرى بتوانىت . من ھەندى لە چىرۆكەكانىم بۆ ۋەرىگىزپاۋە ، لەۋانەيە ژياننامەى ھەبىت) .

«بىروين» لىي پىرسىم : (شتىكى وات ھەيە لە ژياننامەى خۆت بچىت ؟) ، منىش لە ۋەلامدا وتم : (بەلى، بەلام لە مالىۋەيە و كاتى خۆى شتىكى وام نوسىۋە، كەچى شوئىدىك نەبوو بۆم بىلاۋىكاتەۋە) . ئاۋا ۋەلامدايەۋە و ۋەك كەسىكى عەجول و فىلپاز و دەست بىر قسەم دەكرد . ھەلىدايەۋەۋە وتى : (كەۋاتە ژياننامەكەت لە مالىۋەيە ؟) . وتم : (بەلى) . بۆندىكى سەرەتايىمان مۆركرد ، بەبى گۆيدانە ئەۋ پىسا نىۋەولتەتيانەى پەيوەندىيان بە چاپ و بىلاۋكردنەۋەۋە ھەيە . من دەمويست يەكەمىن كىتپىم چاپ بىكەم ، تا خۆم نەدەمە دەست گۆقار و پۆژنامە ئاست نزمەكان .

پىي وتم : (كەى لە نوسىنى ژياننامەكەت بویتەۋەۋە كرا بە ئىنگلىزى، بىرى سەد لىرە ئىستەرلىنىت دەدەمى) . ئەم بىرە پارەيە بۆم سەرۋەتىكى گەرە بوو، بەلام ۋەك نوسەرلىك مافى كىتپەكە لە دەستى مندا نەما . ئەۋ ئىۋارەيە گىرفانم خالى و پولىكىم شك نەدەبرد . داوام لە «بۆل بۆلۆز» كرد (پىاۋىكى پىژد و دەست نوقاۋ بوو) ، پەنجا درەم بە قەرەز بداتى . بەۋ پارەيە چوم بۆ گازىنۆى (پۆكسى) و لە قاتى يەكەمى ئەۋ گازىنۆيەدا و ھەر ئەۋ ئىۋارەيە، نەسكى يەكەمى (نانى پوت) م نوسى .

* كەۋاتە تا ئەۋ ۋەختە ، (نانى پوت) نەنوسىبوو؟
- بىگومان، سەرۋەختىك كە ئەچوم بۆ مالى «بۆل بۆلۆز» تا شتەكانى بۆ بخوینمەۋە، نەيدەزانى من ژياننامەى خۆم نەنوسىۋەۋە باۋەرى پىكردم . بەلام من ۋەك گوند نشىنىك (خۆشم لادىم) تەكانم بەرخۆمدا و سەرکەۋتوو بووم لە كارەكەمدا . چەند لاپەرەيەكم بۆ «بۆل بۆلۆز» دەخویندەۋەۋە ئەۋىش بە ئىسپانى دەنوسىۋەۋە پاشان رىكى دەخستەۋەۋە فۆرمىكى ئەدەبى پىدەبەخسى . ھەندى جار خۆم ئەدزىۋەۋە درۆيەكم رىكەدەخست و دەموت : (بۆيە نەھاتم، چونكە نەخۆش بووم) . بەمچۆرە (نانى پوت) م تەۋاۋكرد . كاتىك كۆتايىم پىھىنا، پىموت : (ئەزانى من پىشتر ئەۋ كىتپەم نەنوسى بوو) . ۋەك ئەمريكايەكى پراگماتى پىيوتم : (ئەى چۆن بۆندم لەگەل مۆردەكەيت بۆ كىتپىك كە ھىشتا نەنوسراۋە ؟) . ۋەلامدايەۋە كە ئەۋە تاقىكردنەۋەيەك بوو، كردم و سەرکەۋتوش بووم تىيدا .

* جارپىكيان وتت كە رىكەوت كار ئاسانى كرد بۆ ئەۋەى (نانى پوت) بىرپىتە فەرەنسى، ئەمە چۆن بوو؟

- پوژيکيان به پیکهوت له بهرهم سالونه که ی خاتوو «پورس» دا، «تاهیر بن جهلون» م بینى و (نانى پوت) م پى بوو، دهمویست پیشکەشى «ساموئیل بیکیت» ی بکه م. «بن جهلون» پییوتم: (دهبیت ئەم کتیبه بکریته عه ره بی و فهره نسی). وه لاممدا یه وه که (کتیبه که به عه ره بی هیه). لیـره دا «محهمه د به راده» هه لیدایه و پیی و ت: (دهقه که ناماده یه و نه گهر ویستت وهری بگپریت دانه یه کت بۆ دینم، گهر پیویستیشـت به یارمه تی هه بوو، ناماده م هاوکاریت بکه م). «تاهیر بن جهلون» هه ستا به وهرگیـرانی کتیبه که بۆ سه ر زمانى فهره نسی و سه رکه وتنیکی گه وره ی به ده ست هیـنا.

ئەم سه رکه وتنه جوړه ده رچونیک بوو له ته له زگه و نه هامه تی. کاتیک (نانى پوت) به فهره نسی بلأوبوه وه، چه ند تیـکستیکى دیکه م نوسی بوو، به لام نه له مه غریب و نه له ولاتانى دیکه ی عه ره بی ده زگایه کم چنگ نه که وت تا بۆم چاپ بکه ن. ئیتر کتیبم بیرچوه وه وازم له نوسین هیـنا و خومدا یه خوارده وه. که چاپی فهره نسیه که ی (نانى پوت) بلأوبوه وه، هه رچیم کوکـردبو وه دام به هقی چاپکردنى نوسینه کانم و له سه ر گیرفانى خو م بلأوم کردنه وه. (نانى پوت) دیکۆمینتیکی کو مه لایه تیـه و پیـموانیه ره گه زی ئەده بی زوری تیدا بیت.

* تۆ له کاتى نوسیندا، گرنگی به چی ده دهیت: پومان، کورته چیرۆک، بایوگرافیا؟
- من گوئ به و شتانه ناده م و کارم به سه ریانه وه نییه. ئەو ناوانان و پۆلیـنکردنانه شتیکی زۆر ئەکادیمین. به بۆچونی من نوسین هیه، ئەم نوسینه ش یان چاکه یان خراپه. هه رچی په گه زی ئەده بیـشه، ئەو گرنگیه ی نییه. من پومانم گوړیوه به بایوگرافیا و بایوگرافیا شم کردوه به پومان، واته هه ردووکیانم تیـکه ل به یه کتر کردوه، به لام دواچار هه ر نوسینه.
له دوا تیـکستما که نوسیومه، شـیـعـر و گـیـرانه وه ی پومان نامیز و بایوگرافیا هیه. پیویسته به پیی پله به ندى زه مه نی روداوه کان، له بایوگرافیا دورکه وینه وه. بۆنمونه ئیمه «هنرى میلله ر» مان هیه، ده تـوانـین چۆن پۆلیـنى بکه یـن؟ «میلله ر» نوسه ره، نوسه ره و هیچی تر...

سەرچاوه:

الحياة - بهروارى 20 - 1 - 2001.